MANTRA

tijdschrift voor spiritualiteit en nieuwe wetenschap

Relaties

zomer 2015

zou beantwoorden? We zouden elkaar moeten kunnen waarnemen op deze intense, meeslepende en belangrijke wijze." Tot zover William James.[6]

Refrein

We komen langzamerhand tot een afsluiting van dit verhaal. Maar er valt niets te concluderen, want morgen wordt Eros weer opnieuw geboren. Wel kan ik iets herhalen, want dat gebeurt, zoals u weet, in liefdesliedjes heel veel.
Een van mijn observaties was dat er in de filosofie niet zoveel aandacht is voor liefde. Nu kom je in de filosofie sowieso weinig dagelijkse processen tegen. Het lijkt voor de verheven metafysica weinig uit te maken hoe mensen eten, drinken, dromen, liefhebben, slapen en wonen. En andersom, voor wie eet of drinkt of al die andere dagelijkse dingen doet maakt de metafysica niet veel uit. Misschien winnen we er als mensen veel mee als we de band tussen het zogenaamd hogere en het zogenaamd lagere weer wat beter gaan zien. Zoals ik hem lees, is dit een van de dingen waar Plato ons voortdurend op wijst.
Een andere observatie was, dat de filosofen het stadium van de verliefdheid graag overslaan. Maar op de trap van het inzicht, waarin Diotima Socrates inwijdt, kun je de eerste treden niet overslaan. Het is simpel: zonder verliefdheid geen filosofie.
Natuurlijk kan iedereen die wat weet van driften, van hersenen, van stimuli en responsen een abstract verhaal over de liefde houden. Dat is niet wat Plato doet. Bij Plato gaat het niet alleen om een denken *over* de liefde, maar ook om een denken *vanuit* liefde.
De filosofie onderzoekt traditioneel drie waardengebieden. We duiden ze aan als het goede, het ware en het schone. Drie disciplines zijn er – en drie woorden met een E – om dat onderzoek te benoemen: ethiek, epistemologie en esthetica. De wijsgeer zelf drijft op een vierde E-woord: de eros, het verlangen om het goede, ware en het schone nabij te zijn. Dat verlangen is de sensomotoriek van de filosoof, ze drijft zijn of haar waarnemen en handelen.
De vraag waar ik mee afsluit, is geen vraag meer die ik kan beantwoorden. Het is inderdaad de vraag: hoe ziet een filosofie eruit van iemand die niet louter over de liefde denkt, maar iemand die vanuit de liefde denkt. Dat is een vraag die we voortdurend aan onszelf en aan onze geliefden kunnen stellen.
En wat we dan horen, zou wel eens meer over de wereld kunnen zeggen dan we vermoeden. Misschien zelfs, om een paar woorden aan te halen waarmee William James zo luchtig strooit in zijn stukje over Jack en Jill: de ultieme visie op de absolute waarheid.
En dat is geen vrucht van academische studie, maar van de levenskunst, die je leert door je avonturen in de roman van je eigen liefde.

Noten

1 Roland Barthes: *De taal der verliefden Amsterdam.* De arbeiderspers 1980, 15.
2 *Symposium* 210a-212a.
3 *Phaedrus* 251a-252b.
4 Shigehisa Kuriyama: *The expressiveness of the body and the divergence of Greek and Chinese medicine*, New York: Zone books 2002.
5 D.J. van Lennep: *Psychologie van projectieverschijnselen.* Utrecht: Nederlandse Stichting voor Psychotechniek 1948.
6 *William James: Talks to teachers on psychology and to students on some of life's ideals* New York: Longmans Green 1010, 266 e.v.

Hein van Dongen is onderzoeker, docent en adviseur. Hij publiceerde onlangs het boek Bergson. *Hij is redacteur van* Mantra..

De omhelzing van Jezus en Maria Magdalena

Anne-Marie Wegh

In een themanummer over relaties mag een stuk over DE relatie aller tijden natuurlijk niet ontbreken: die van Jezus en Maria Magdalena…
Het is een onderwerp dat tot onze verbeelding spreekt en al vele verhitte discussies heeft opgeleverd. Hadden ze nu een intieme relatie of niet?
Een aantal jaar geleden harkte de fictieschrijver Dan Brown links en rechts wat losse feiten en geruchten bij elkaar, en maakte er met zijn bedreven pen een spannend verhaal van: Jezus en Maria Magdalena waren getrouwd en hadden zelfs een kind! Het boek werd een wereldwijde bestseller en er volgde zelfs een bioscoopfilm.
De Da Vinci Code is met zijn oppervlakkigheid en sensatiezucht niets voor de serieuze spirituele zoeker, maar het is wel Dan Browns verdienste dat hij ons op het schilderij van *Het laatste Avondmaal* van Leonardo da Vinci heeft gewezen, waarin zich inderdaad een verborgen 'code' bevindt, alleen die wijst in een volledig andere richting dan Browns conclusies!

Voor we naar het schilderij van Da Vinci gaan kijken: hoe waarschijnlijk is het dat Jezus überhaupt een intieme relatie had met een vrouw? De Bijbel zegt niets over een echtgenote, maar dat wil nog niet zeggen dat deze er niet was. Wel kunnen we er in lezen hoe Jezus zelf dacht over het hebben van een seksuele relatie. Als zijn leerlingen hem vragen of het beter is om niet te trouwen, is zijn antwoord:
Niet allen vatten dit woord, maar alleen zij aan wie het gegeven is. Want er zijn ontmanden die uit de moederschoot zo geboren zijn; en er zijn ontmanden die door de mensen ontmand zijn; en er zijn ontmanden die zichzelf ontmand hebben om het Koninkrijk der hemelen. Wie dit vatten kan, laat die het vatten.[1]

Het woord dat Jezus in de bovenstaande tekst gebruikt voor een ontmande is *eunuch* (Grieks: *eunouchos*). De eunuchs waren gecastreerde mannen die de vrouwen bewaakten van welgestelde machthebbers. Jezus bedoelt deze ontmanning niet letterlijk, maar gebruikt het als een metafoor voor het celibaat, dat hij aanbeveelt aan degenen die het Koninkrijk der Hemelen willen verwezenlijken.

De centrale boodschap in Jezus' predikingen was die van het Koninkrijk van God. Uit zijn woorden mogen we afleiden dat hij zelf leefde vanuit God en hij wilde ons leren hoe ook wij deze bewustzijnsstaat kunnen bereiken. Hoe ook wij ons ego, dat gericht is op de materie en verbonden is met onze dierlijke natuur, kunnen overwinnen. Door de eeuwen heen zijn er echter weinigen geweest die dit begrepen.

Jezus verpakte veel van zijn lessen in parabels en gelijkenissen, maar ook de evangelisten zelf hebben veel van wat zij van hem hebben geleerd over het goddelijke, verborgen in metaforen en woordspelingen, bedoeld voor de serieuze zoeker naar God. Wie zich in deze diepere laag van de Bijbel verdiept, gaat begrijpen dat Jezus zich op een bewustzijnsniveau bevond dat niet meer verbonden was met seksuele verlangens. Of zoals hij zelf zei:

"In deze wereld trouwen mensen," antwoordde Jezus, "maar wie waardig gekeurd worden om deel te hebben aan de andere wereld en aan de opstanding uit de dood, trouwen niet. Ze sterven toch ook niet meer; ze zijn als de engelen. Ze zijn kinderen van God, omdat ze uit de dood zijn opgestaan." [2]

Maria Magdalena

Het is echter niet onlogisch dat er vraagtekens zijn ontstaan rond Maria Magdalena. Op cruciale momenten in Jezus' leven is zij aanwezig. Zij is degene die hem zalft. Als zijn leerlingen op de vlucht zijn geslagen, staat zij bij Jezus onder het kruis. Zij is bij degenen die als eersten bij het graf van Jezus zijn, om te ontdekken dat hij daar niet meer ligt. In het evangelie van Johannes en Marcus is zij zelfs de eerste aan wie hij verschijnt na zijn verrijzenis.

Eeuwenlang is zij afgeschilderd als een zondares, een prostituee. Dit beeld is vooral ontstaan doordat de Bijbel zegt dat uit haar zeven demonen waren gedreven.[3] We mogen dit echter zien als een *kundalini*-inwijding. De zeven uitgedreven demonen zijn een metafoor voor de uitzuivering van haar zeven chakra's. Ze was geen gevallen vrouw dus, maar een hoge ingewijde, en waarschijnlijk een vertrouwelinge van Jezus.

De evangelieschrijvers gebruiken haar aanwezigheid om in hun teksten de symboliek van het *heilig huwelijk* tot uitdrukking te brengen. Jezus en Maria staan in een aantal verhalen voor respectievelijk het mannelijke en het vrouwelijke in de mens, waarbij de verborgen boodschap is dat de versmelting van beiden – ter hoogte van het zesde chakra – leidt tot een hereniging met God. We zullen hiervan straks een prachtig voorbeeld zien.

Maar nu eerst terug naar het schilderij van Leonardo Da Vinci. Alles wijst erop dat Da Vinci niet alleen wist welke symbolische rol Maria Magdalena speelde in de evangeliën, maar ook grondige kennis bezat over de innerlijke processen die samenhangen met een kundalini-ontwaken. In zijn schilderij het Laatste Avondmaal zijn verwijzingen naar energetische, fysiologische en mystieke aspecten van dit transformatieproces verwerkt.

De Kundalini Code

In mijn vorige bijdrage voor Mantra (themanummer 'Yoga') heb ik het energetische principe van een kundalini-ontwaken uiteengezet. Samengevat, bevinden zich links en rechts langs onze wervelkolom twee belangrijke energiebanen: deze worden *ida-* en *pingala-nadi* genoemd in de yogatraditie. Zij zijn als het ware de energetische blauwdruk van de dualiteit in ons lichaam. Zij vertegenwoordigen de tegenstellingen, vergelijkbaar met yin en yang uit het taoïsme. *Ida-nadi* staat daarbij voor het vrouwelijke, *pingala-nadi* voor het mannelijke.

In ons bekken, ter hoogte van het heiligbeen, bevindt zich 'slapend' een krachtige energiebron van goddelijke oorsprong. In de oosterse tradities heet zij *kundalini*, in de Bijbel wordt zij de Heilige Geest genoemd. Als de spirituele aspirant het vrouwelijke en mannelijke in zichzelf (*ida-* en *pingala*-nadi) in volmaakt evenwicht heeft gebracht – én als God het wil – ontwaakt de kundalini en stijgt zij op vanuit het bekken door de *sushumna-nadi*, de centrale energiebaan die door de wervelkolom loopt.

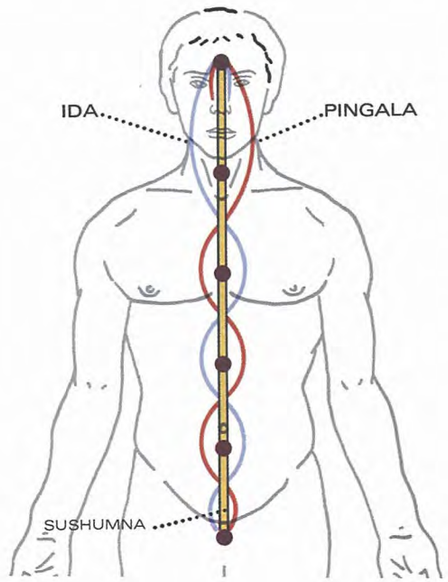

Op weg naar het zevende chakra – het kruinchakra – worden alle andere chakra's langs de wervelkolom gezuiverd en geactiveerd door het transcendente vuur van de kundalini. Bij het zesde chakra aangekomen, versmelten de ida- en pingala-nadi. De vereniging van de mens en zijn Schepper vindt plaats.
Dit energetische proces heeft ook een belangrijke fysieke component. In de hersenen worden de pijnappelklier, hypofyse en hypothalamus gestimuleerd om stoffen aan te maken die zorgen voor een Godservaring en vitalisering van het lichaam. In de oosterse tradities heten deze endogene opiaatachtigen en hormonen die vrijkomen *amrita*, wat 'onsterfelijkheid' betekent. In christelijke termen ondergaat de mens een *innerlijke zalving* door de Heilige Geest.

Het Laatste Avondmaal

Al het bovenstaande kunnen we terugvinden in Da Vinci's schilderij. Laten we eerst kijken naar de persoon die – voor de kijker – links naast Jezus zit. Is dit de apostel Johannes (de traditionele opvatting) of is dit Maria Magdalena (het boek van Dan Brown)?
Alles wijst er naar mijn mening op dat het Maria is. Niet alleen haar uiterlijk, maar ook de symboliek. Jezus en Maria complementeren elkaar in dit schilderij in alle opzichten. Zoals bijvoorbeeld het feit dat de kleuren rood en blauw van hun kleding gespiegeld zijn. Da Vinci gebruikt haar aanwezigheid – net als de evangelisten – om het heilig huwelijk in beeld uit te drukken, als onderdeel van een nog grotere boodschap die we zo dadelijk zullen zien.

Terwijl alle apostelen in een overduidelijke staat van opwinding verkeren – ze hebben net gehoord dat iemand van hen Jezus gaat verraden – zit Maria, met haar ogen neergeslagen, als het ware gericht op haar binnenwereld, er net zo sereen bij als Jezus. Waar Jezus

Madonna in de Grot *(1483–1486) van Leonardo da Vinci. Louvre, Parijs*

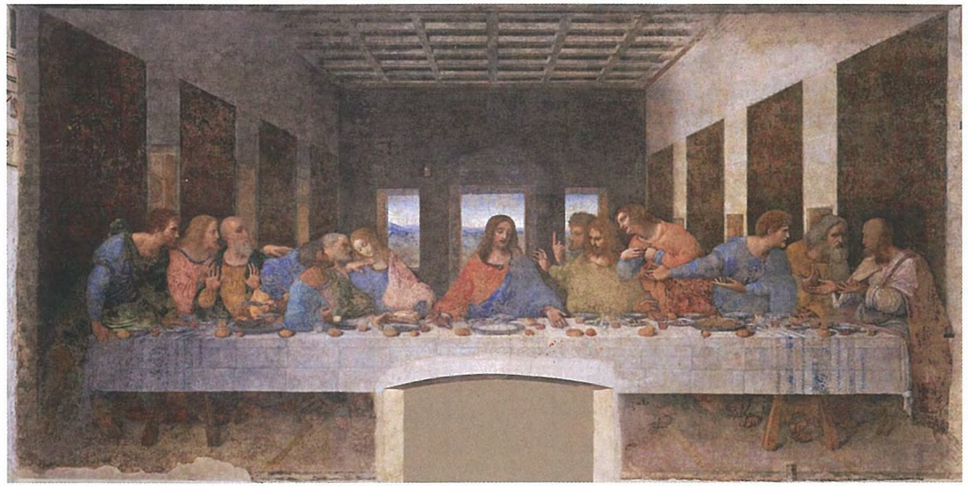

met zijn open armen een duidelijke driehoek met de punt naar boven uitbeeldt, symbool voor het goddelijke, drukt Maria subtiel met haar gevouwen handen een driehoek met de punt naar beneden uit. Daarmee vormen ze tezamen een hexagram (zespuntige ster), het klassieke symbool voor het versmelten van de tegenstellingen.
Met hun lichaamshouding vormen ze de letter M, van *matrimonium*, Latijn voor 'huwelijk'. Dan Brown zag dit ook en ontdekte tevens dat als de vrouwelijke figuur naast Jezus verplaatst wordt naar zijn andere kant, de twee lichamen qua houding naadloos in elkaar passen en het plaatje geven van een verliefd stel. Hij trok meteen zijn conclusies. Wat hij echter over het hoofd heeft gezien is de omhoog wijzende vinger precies achter dit romantische en ontroerende beeld, die ons als het ware zegt: "Let op, het gaat hier niet om een huwelijk in de traditionele zin, maar om een geestelijk, goddelijk huwelijk!"

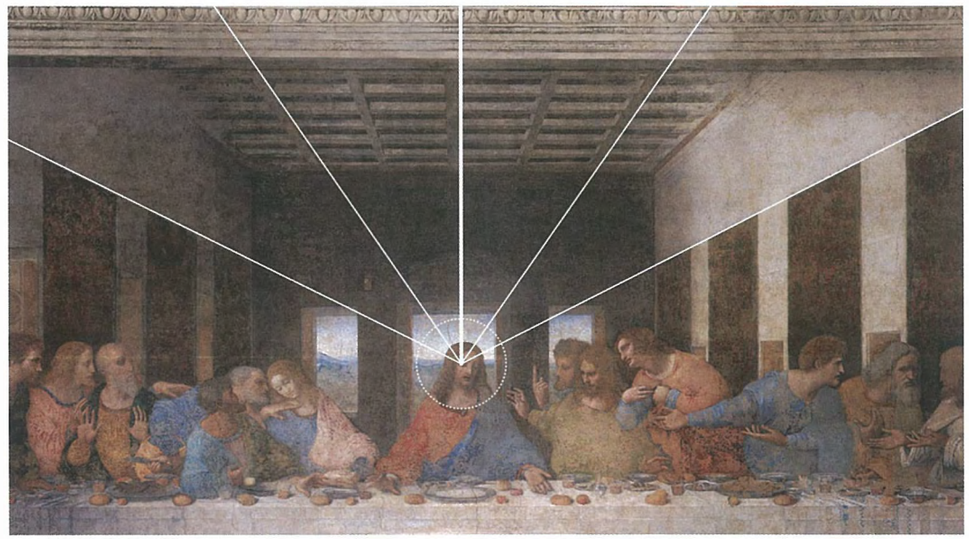

Dit zegt ook de lichaamstaal van de derde leerling – voor de kijker – rechts van Jezus. Deze wijst, kijkend naar het stel, met beide handen naar zijn hart. Dáár is het waar het goddelijke paar zijn intrek neemt na de voltrekking van het heilig huwelijk in het hoofd…

Een extra bevestiging dat het Maria Magdalena is naast Jezus, komt van een ander schilderij dat Da Vinci tien jaar eerder vervaardigde: de *Madonna in de Grot*. Het gezicht van de madonna, en de wijze waarop ze haar hoofd houdt, is bijna identiek aan dat van de mysterieuze persoon aan tafel bij de apostelen.

Adembenemend is echter dat het energetische principe van een kundalini-ontwaken ook in het schilderij is terug te vinden. Op de achtergrond zien we drie ramen. Deze staan voor de drie energiekanalen: *ida-*, *pingala-* en *sushumna-nadi*. Jezus, als de verpersoonlijking van God, zit precies voor het middelste raam: de *sushumna-nadi*, waardoor de goddelijke kundalini-energie naar de kruin stroomt. Ook Maria Magdalena voor het linkerraam (de *ida-nadi*) en een mannelijke leerling voor het rechterraam (de *pingala-nadi*), klopt met de ligging van de energiebanen ten opzichte van de wervelkolom.

Als je vervolgens rechte lijnen doortrekt langs de bovenkant van de donkere vlakken op de zijmuren en de balken in het plafond, dan komen al deze lijnen tezamen in het midden van het hoofd van Jezus: ter hoogte van de pijnappelklier, de plaats waar de *ida-* en *pingala-nadi* in de mens versmelten. Buiten, achter het hoofd van Jezus, loopt ook precies hier de horizon; de plaats waar hemel en aarde elkaar ontmoeten. Opnieuw een verwijzing naar een vereniging van de polariteiten, maar ook een beeld van de mens (het aardse) die wordt aangeraakt door het goddelijke (de hemel).

Bij Maria zien we op de achtergrond bergen, symbool voor een verruimd bewustzijn. Ook zit zij aan de rechterhand van Jezus. Da Vinci heeft hiermee willen bijdragen aan haar eerherstel als *apostola apostolorum;* de hoogst ingewijde onder de apostelen.

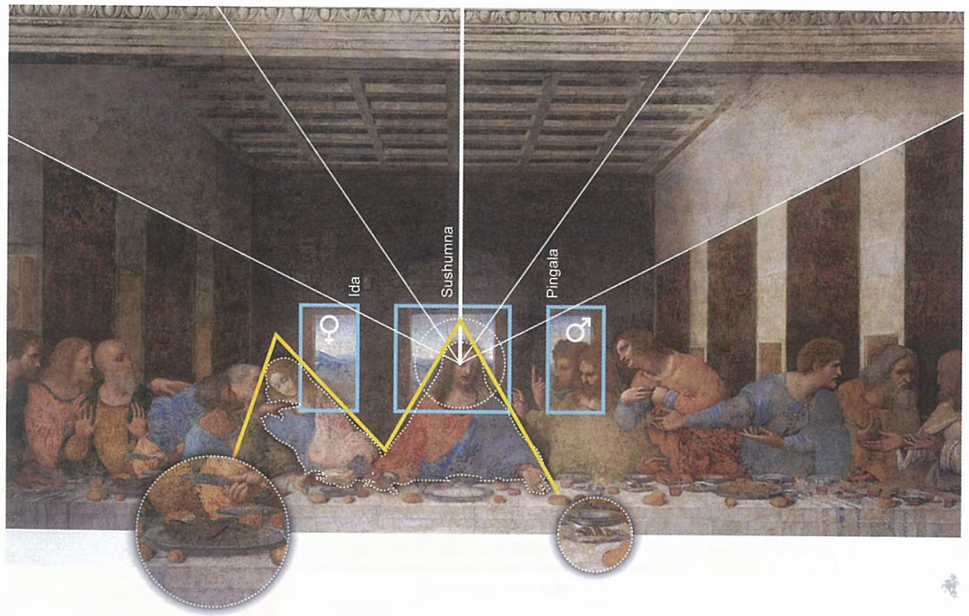

Op de tafel zien we borden met vis. Een detail dat niet afkomstig is uit de Bijbel. Daarin wordt slechts gesproken over brood en wijn. Het past in de rest van de symboliek als Da Vinci hiermee heeft willen verwijzen naar de *vesica piscis:* de twee gestileerde vissen die

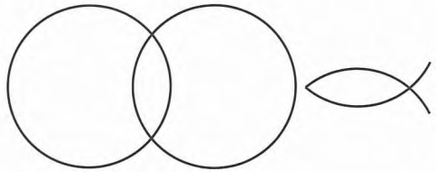

zichtbaar zijn in het patroon van twee elkaar gedeeltelijk overlappende cirkels. Een oud mystiek symbool dat ook weer de vereniging van de tegenstellingen verbeeldt.

Een van de vele vraagtekens die dit schilderij al eeuwenlang oproept, is waarom Jezus niet is afgebeeld met de traditionele wijnbeker – de heilige graal – waar tot op de dag van vandaag nog naar wordt gezocht, en die centraal staat in bijvoorbeeld de Koning Arthur-legende. De conclusie die Dan Brown heeft getrokken uit dit schilderij is dat de baarmoeder van Maria Magdalena de heilige graal is, omdat hier Jezus' nageslacht uit is voortgekomen.

Alles in dit schilderij wijst er echter op dat Da Vinci ons wilde vertellen dat de legendarische drinkbeker zich ten diepste bevindt in ons hoofd. Als in de mens de versmelting der tegenstellingen plaatsvindt, en de eenheid met God wordt hersteld, verandert het hersenvocht *in amrita*, in 'het bloed van Christus', dat eeuwig leven geeft.

Geen geheime baarmoeder dus, maar een boodschap tot ontwaken. Vanaf zijn schilderij zegt Da Vinci tot ons: de heilige graal is verborgen in jou! Keer naar binnen en ontdek je goddelijke potentieel!

Innerlijke zalving

De transformatie van hersenvocht tot *amrita*, die tijdens de voltooiing van het kundalini-ontwaken plaatsvindt, is ook de diepere betekenis van 'zalvingrituelen'. Als koningen en priesters worden gezalfd met olie, symboliseert dit het innerlijke spirituele proces waarbij de mens een 'gezalfde' wordt door de veranderingen in de cerebrale spinale vloeistof. Een ritueel dat een overblijfsel is uit de tijd dat voor de functie van koning(in) en priester(es) nog mannen en vrouwen werden gekozen die daadwerkelijk verbonden waren met het goddelijke.
Ook de zalving die in de katholieke traditie de gelovige ontvangt bij zijn of haar vormsel stamt hiervan af. Met zijn duim plaatst de priester met chrisma (heilige olie) een kruisje op het voorhoofd van een kind of volwassene: de plaats van het zesde chakra, waar de versmelting van de *ida-* en *pingala-nadi* plaatsvindt, die aanzet tot het innerlijke proces van 'zalving'.
Het woord 'Messias' stamt af van het Hebreeuwse *Mashiach* en betekent 'gezalfde'; iemand die een zalvingritueel heeft ondergaan. Het Griekse woord hiervoor is *Christos*. Het is een titel die voor velen onlosmakelijk verbonden is met Jezus van Nazareth: Jezus Christus. Wij hebben echter allemaal het potentieel in ons om een Messias, een gezalfde, een Christus te worden.

De kerk leert dat de Jezus niet is gezalfd is door de handen van een priester, maar rechtstreeks door de Heilige Geest. Op zich is deze stelling juist, vanuit het standpunt dat in ieder mens het proces van innerlijke zalving tot stand komt door de werking van God (Heilige Geest). In de evangeliën wordt Jezus echter wel degelijk ook ritueel gezalfd. In het evangelie van Johannes lezen we het volgende:

Jezus dan kwam zes dagen voor het Pascha in Bethanië, waar Lazarus was, die gestorven was maar die Hij uit de doden opgewekt had. Zij nu bereidden daar een maaltijd voor Hem, en Martha bediende; en Lazarus was een van hen die met Hem aanlagen. Maria dan nam een pond narduszalf van zeer grote waarde, zalfde de voeten van Jezus en droogde Zijn voeten met haar haren af; en het huis werd vervuld met de geur van de zalf. [4]

Er zijn een aantal elementen verwerkt in dit verhaal die ons moeten duidelijk maken ('wie ore heeft…') dat deze handeling van Maria Magdalena ten diepste de innerlijke zalving symboliseert. Dat Jezus wordt gezalfd door een vrouw is een verwijzing naar de innerlijke vereniging van het mannelijke en het vrouwelijke. Zij zalft zijn voeten en droogt deze af met haar haren. Dit afdrogen na een zalving is niet gebruikelijk, men laat gewoonlijk de kostbare olie zitten op de aangebrachte plaats. De evangelist brengt dit detail in omdat hierdoor de symboliek ontstaat van een zalving 'van voeten tot haar', oftewel 'van top tot teen': van de gehele mens. Deze boodschap wordt nogmaals herhaald door wat erna komt: *het huis werd vervuld met de geur van de zalf.* Een huis staat in de symboliek voor het lichaam of de hele persoon.
Het Griekse woord dat hier vertaald is met 'een pond' is *litra*. Een *litra* is een Romeins pond. Het betekent echter ook: weegschaal, balans (in het Latijns: *libra*). Met de woordkeuze van *litra* onderstreept Johannes dat de zalving het resultaat is van een innerlijk evenwicht. Van de volmaakte balans tussen de mannelijke en de vrouwelijke pool in de mens.

Dat Maria Magdalena (verhuld) deze rol van priesteres vervult – en niet haar zus Martha bijvoorbeeld die ook aanwezig was – zegt denk ik wel iets over hoe dicht ze bij Jezus stond. Een plaats die ze ongetwijfeld heeft verworven door noeste spirituele arbeid en loyaliteit. In

Maria zalfde de voeten van Jezus en droogde ze met haar haren af…

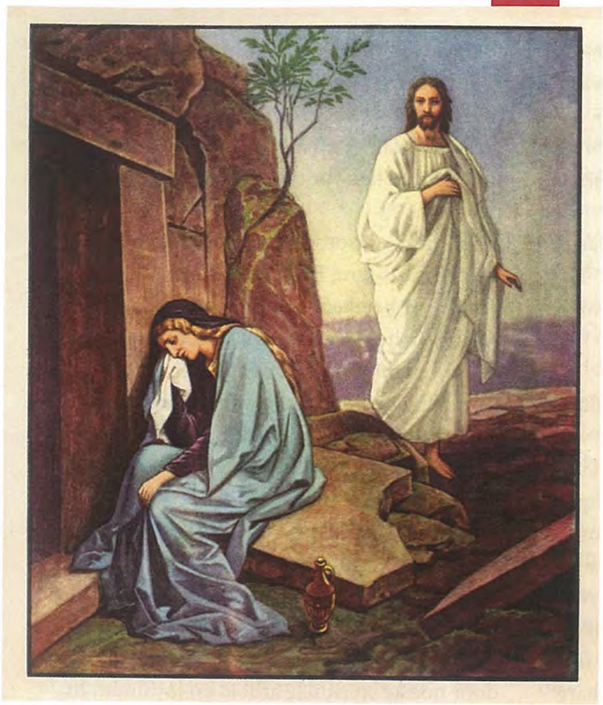

"Waarom huilt u?" vraagt Jezus…

dat opzicht mogen wij een voorbeeld nemen aan haar en ons door haar laten inspireren. Graag neem ik u mee naar nog één andere passage in de Bijbel waarin de 'chemie' tussen Jezus en Maria wordt gebruikt om ons de weg te wijzen naar het Koninkrijk van God.

De opstanding

In de gebeurtenissen rondom de kruisiging van Jezus hebben de evangelisten veel symboliek verwerkt die ons moet vertellen dat Jezus' dood en opstanding, op een dieper niveau, staan voor processen *in* de mens: het sterven van de 'oude mens' (het ego) en de wedergeboorte van de 'nieuwe mens' die leeft vanuit God.

In het Johannes-evangelie wordt de legendarische ontmoeting van de verrezen Jezus met Maria Magdalena bij het lege graf beschreven. Op geraffineerde wijze is hierin een verwijzing naar het heilig huwelijk verwerkt:
"Waarom huilt u?" vroeg Jezus haar. "Wie zoekt u?" Zij dacht dat het de tuinman was en zei: "Meneer, als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd, dan haal ik hem daar weg."
"Maria!" zei Jezus tegen haar. Zij draaide zich om en zei in het Arameees: "Rabboeni!' Dat betekent: "Meester!"
***"Houd me niet vast," zei Jezus.** "Ik ben nog niet naar de Vader opgestegen. Ga naar mijn broeders, en vertel hun: Ik stijg op naar mijn Vader die ook jullie Vader is, naar mijn God die ook jullie God is."*
Maria van Magdala ging de leerlingen vertellen dat ze de Heer had gezien en wat hij tegen haar gezegd had. [5]

Waarom wil Jezus niet dat Maria hem vasthoudt? Het is één van de grote raadselen rond zijn opstanding. Ik denk dat het Johannes' bedoeling is dat wij door de beroemde woorden *Noli me tangere* (houd me niet vast) júíst het beeld op ons netvlies krijgen van een man en een vrouw die elkaar kortstondig, maar hartstochtelijk, vasthouden. Iets wat hij niet rechtstreeks kon opschrijven omdat het in die tijd als ongepast zou worden gezien: een ongebonden vrouw die in het openbaar een man om de hals valt. Het zou afbreuk hebben gedaan aan het glorieuze beeld van de opgestane Christus.
Deze interpretatie wordt ondersteund door het evangelie van Mattheüs, dat een andere versie geeft van de ontmoeting tussen Jezus en Maria Magdalena na zijn verrijzenis. In dit verhaal is Maria niet alleen, maar bezoekt ze samen met een andere vrouw het graf. Ze horen van een engel dat Jezus uit de dood is opgewekt:
*En zij gingen haastig van het graf weg, met vrees en grote blijdschap, en zij snelden weg om het Zijn discipelen te berichten. Toen zij weggingen om het aan Zijn discipelen bekend te maken, zie, Jezus kwam hun tegemoet en zei: "Wees gegroet!" **Zij gingen naar Hem toe, grepen Zijn voeten en aanbaden Hem.** Toen zei Jezus tegen hen: "Wees niet bevreesd; ga heen, bericht Mijn broeders dat zij naar Galilea moeten gaan, en daar zullen zij Mij zien."* [6]

Nu mag Maria blijkbaar Jezus wel vasthouden, want de vrouwen grijpen zijn voeten, zegt de tekst, en hij lijkt het goed te vinden. Deze schijnbare inconsequentie past echter geheel in de bovenstaande redenatie. Het vasthouden van voeten is een gebaar van onderdanigheid en aanbidding. Een aanraking die volledig gepast is onder de omstandigheden. Als metafoor voor het heilig huwelijk voldoet het echter niet. Johannes – de mysticus van de vier evangelisten – had een krachtiger, intiemer beeld nodig dan vrouwen die aan Jezus' voeten liggen. Hij suggereert daarom een omhelzing die er niet expliciet staat. Alleen degenen voor wie de symboliek ook is bedoeld zullen het begrijpen. Geniaal!

Conclusie

Maria Magdalena en Jezus hebben een belangrijke rol gespeeld in elkaars leven. Het is echter heel onwaarschijnlijk dat zij een intieme relatie hadden. Het is mijns inziens een onvermogen de bewustzijnsstaat van Jezus te bevatten als hieraan wordt getwijfeld.
De evangelisten hebben Maria Magdalena en Jezus willen afbeelden als archetypen die in ieder mens aanwezig zijn. In ons klinkt de stem van Jezus die roept: Maria! In ons roept Maria: *Rabboeni!*
Ze verlangen ernaar elkaar te omhelzen. Om op te gaan in elkaar en nooit meer los te laten. In ons.

Noten

1 Matteüs 19:11-12
2 Lukas 20:34-36
3 Lukas 8:2 en Markus 16:9
4 Johannes 12:1-3
5 Johannes 20:15-18
6 Mattheüs 28:8-10

Alle bovengenoemde citaten zijn afkomstig uit de Herziene Statenvertaling.

Anne-Marie Wegh woont en werkt in een 14e-eeuwse kerk met pastorie in Horssen. Hier begeleidt zij onder andere retraites. Zij is auteur van het boek Ecce Homo, *over de beeldtaal van de Bijbel.*
www.eccehomo.am
Binnenkort verschijnt haar boek 'Kundalini Ontwaken': ISBN 978 94 91535 36 9.
Voor informatie:
A-M@xs4all.nl

Mantra 3 - Relaties